

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านหนองตะดุมปัก

นางสาว นงลักษณ์ กุลประชากิจ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

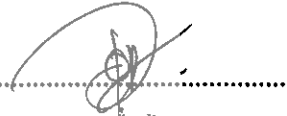

(อาจารย์เรืออากาศเอก ประโยชน์ คำสวัสดิ์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ พิระพงษ์ อุฑารสกุล)

(สุทธิ บุญหมื่นไวย)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วันที่..... เดือน..... 7 ต.ค. 2545 พ.ศ.

นางสาวนงลักษณ์ กุลประชากิจ: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
บ้านหนองตะลุงปึก หมู่ 2 ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ประโยชน์ คำสวัสดิ์, 141 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองตะลุงปึก หมู่ 2 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของรัฐบาล จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ บร.ต่าง ๆ จากการสังเกตและสัมภาษณ์คนในหมู่บ้าน พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการบริหารองค์กรชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่งานอย่างเหมาะสม ทางคณะกรรมการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด สำหรับการกู้ยืมเงินของชาวบ้านนั้น ชาวบ้านได้กู้เงินนำไปประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน เช่น เลี้ยงไก่ ขายของชำ เปิดร้านเสริมสวย จากผลการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนะของคนในหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคี ซื่อสัตย์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 16.81 ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน 333 ครัวเรือน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

นางสาวนงลักษณ์

กุลประชากิจ

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์เรือเอกภาคเอก ประโยชน์ คำสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คุณสุทธิ บุญหมื่นไวย ผู้ช่วยอาจารย์ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านการดำเนินงานในหมู่บ้าน
- พัฒนาการ ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา ที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้านหนองตะลุงปึก
- ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือในการจัดตั้งเวทีตำบลของตำบลหนองบัวศาลา
- ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณชาวบ้านหมู่บ้านหนองตะลุงปึก ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวนงลักษณ์ กุลประชากิจ

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านหนองตะลุงปึก หมู่ที่ 2
ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมิตี	ก.
บทคัดย่อ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนที่	ซ
สารบัญแผนภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
4. วิธีการดำเนินการ	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	6
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	9
3. แบบติดตามสังเกตการณ์เกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	11
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	12
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
6. การพิจารณาการกู้ยืมสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	14
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล	16

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	17
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ	18
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	20
1. รูปแบบการประเมิน	20
2. ประชากรหรือกลุ่มเป้าหมาย	20
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	21
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	23
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	26
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	26
2. ผลการประเมินของโครงการโดยภาพรวม	32
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	34
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	36
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	38
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	38
2. วิธีดำเนินการ	39
3. ผลการดำเนินการ	39
4. อภิปรายผล	40
5. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย	40
6. ข้อเสนอแนะ	41
บรรณานุกรม	43
ภาคผนวก	44
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	45
ภาคผนวก ข ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	53

ภาคผนวก ค ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองตะลุงปึก และแบบคำขอกู้เงินกองทุน	78
ภาคผนวก ง แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน และแบบรายงานการสัมภาษณ์	81
ภาคผนวก จ รายงานแบบ บร. 1-12	85
ภาคผนวก ฉ แผนที่และภาพประกอบ	134

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตาม เพศ อายุ วัย	28
4.2 จำนวนนักเรียนในระดับอนุบาล ชั้นประถม และมัธยม	29

สารบัญแผนที่

แผนที่	หน้า
1. ตำบลหนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา	135
2. บ้านหนองตะลุงปึก หมู่ 2 ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา	136

สารบัญรูปภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	4
2. สภาพถนนภายในหมู่บ้านหนองตะลุมปุ๊ก ทางทิศตะวันออก	137
3. สภาพถนนภายในหมู่บ้านหนองตะลุมปุ๊ก ทางทิศตะวันตก	137
4. สระน้ำในหมู่บ้านหนองตะลุมปุ๊ก	138
5. วัดหนองตะลุมปุ๊ก	138
6. โรงเรียนหนองตะลุมปุ๊ก	139
7. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา	139
8. อาชีพทำหัวไม้กอล์ฟในหมู่บ้านหนองตะลุมปุ๊ก	140
9. จัดเวทีประชาคมตำบลหนองบัวศาลา	140

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง รัฐบาลจึงได้มีโครงการจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาทเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ถือเป็นกรอบกฏวิถุชาติที่เกิดจากปัญหาของกระแสสังคมโลกโดยรวมและเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดจากการคิดข้างบน ทำจากข้างบน มาเป็นการคิดจากฐานราก ทำจากข้างล่าง ให้โอกาสคนในระดับชุมชนต่าง ๆ ได้กรอบกฏวิถุชาติ โดยให้กองทุนหมู่บ้านสร้างพลังทางเศรษฐกิจ เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสให้คนในชุมชนมีสำนึกรักท้องถิ่น มีการกำหนดชะตากรรมตนเอง กำหนดคกฏระเบียบกันเอง อีกทั้งรัฐบาลได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารงบประมาณติดตามตรวจสอบกันเอง ภายใต้การหนุนช่วยจาก 4 ฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐบาล ราชการ ประชาสังคมและองค์กรชุมชน เพื่อช่วยพัฒนากองทุนนำไปสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ทางรัฐบาลได้ตั้งไว้

เพื่อที่จะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านหนองตะลุมปึก บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลมากน้อยเพียงไร จึงได้มีการให้นักศึกษามัคชิตกองทุนจัดทำรายงานขึ้นมา โดยให้มีการเข้าไปศึกษาและวิจัยระดับท้องถิ่นเพื่อที่จะนำแนวทางในการพัฒนาชุมชนและการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของหมู่บ้านหนองตะลุมปึก หมู่ 2 ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 2) เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารงานด้านการจัดการกองทุนหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
- 3) เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน (หมู่บ้านหนองตะลุมปึก) บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
- 4) เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง
- 5) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย
- 6) เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้าน

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

แนวคิดและรูปแบบในช่วงแรก ๆ ได้มีการนำมาใช้ในการประเมินโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา อาทิ ไทเลอร์, ครอนบาค, สกริฟเวน, อัลคิน, สตัฟเฟิลบีม เป็นต้น ซึ่งที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการจะมีแนวคิดที่สำคัญ ๆ ดังนี้

3.1 แนวความคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation)

ไทเลอร์ได้กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

3.1.1 หลักการของแนวคิดของไทเลอร์แบบดั้งเดิม จำแนกเป็น 4 ประการ คือ

- 1) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
- 2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์
- 3) เลือกวิธีการที่จะช่วยให้การเรียนมีความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด
- 4) ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด

3.1.2 กรอบแนวคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์ จำแนกออกเป็น 6 ส่วน คือ

- 1) การประเมินจุดประสงค์
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- 4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ

ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ ควรจะพิจารณาความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) (ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา, 2545)

3.2 แนวความคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model)

ครอนบาคได้เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา และได้เสนอรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการเรียนการสอนที่กำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการด้านการเรียนการสอนไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดจากโครงการด้วย (ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา, 2545)

3.3 แนวความคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model)

ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน” และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดของสคริฟเวน ได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ การประเมินภายในและการประเมินความคุ้มค่า

3.3.1 การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือ เป็นต้น

3.3.2 การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ(ซูดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา , 2545)

3.4 แนวความคิดและรูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation)

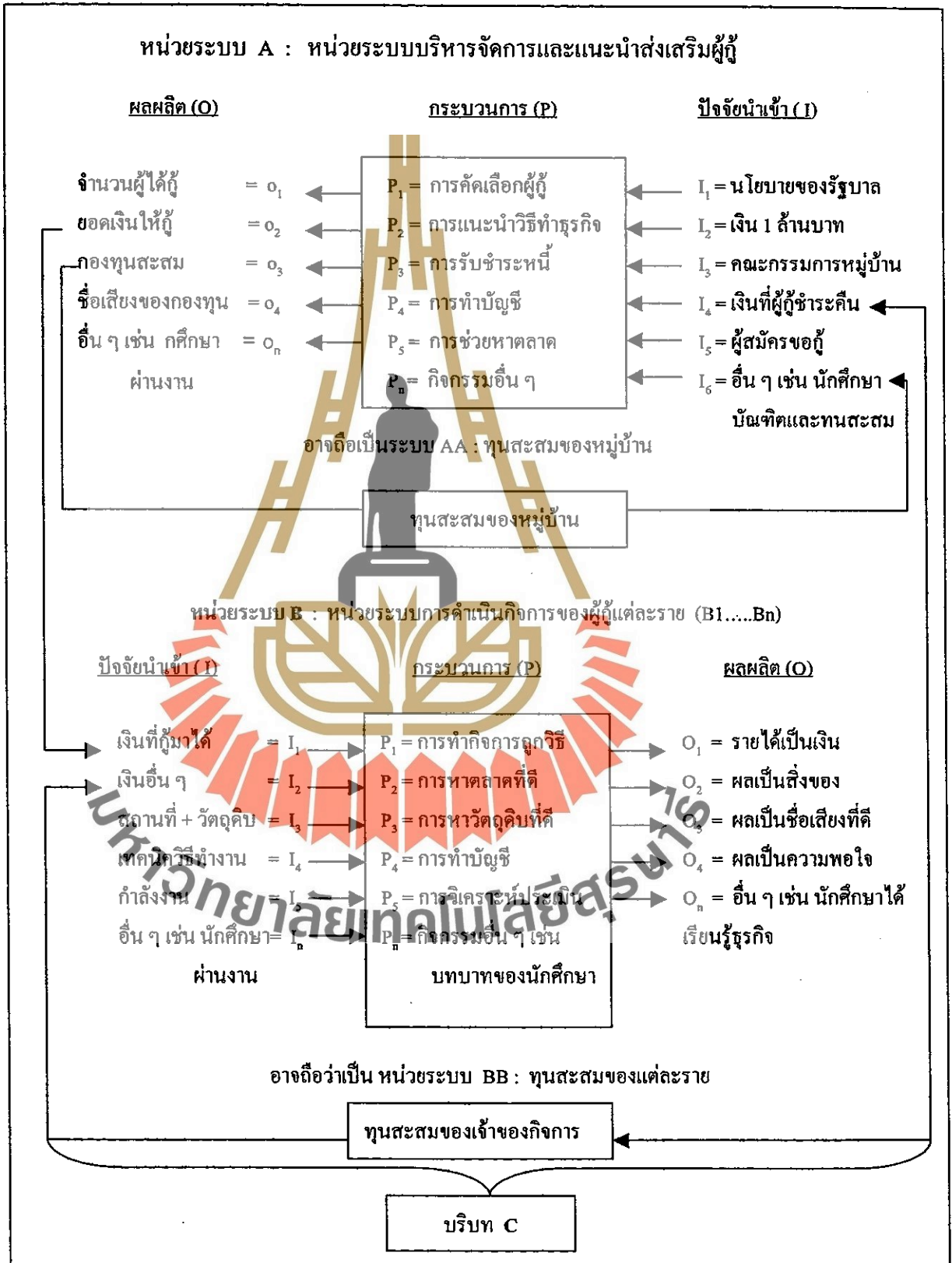
กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือ ใช้ข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกในการดำเนินโครงการ ซึ่งอัลคินได้จำแนกการประเมินตามจุดประสงค์ของการใช้ผลการประเมิน อัลคินได้นำเสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์จนกระทั่งการประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ(ซูดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา , 2545)

3.5 แนวความคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นแนวทางเลือกในการตัดสินใจและสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP Model) การจัดการประเมินจะเน้นใช้ทฤษฎีมาช่วยในการวิเคราะห์ ซึ่งโดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

แผนภูมิข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ จีพีโมเดล ”
ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

จากแผนภูมิที่ 1 นี้แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ O ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริษัท (C) ในที่นี้หมายถึงบริษัทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว(ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา , 2545)

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาถึงสภาพกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านหนองตะลุงปึก ในด้านต่าง ๆ เช่น

- 1) โครงการเงินล้าน
- 2) การบริหารของคณะกรรมการ
- 3) โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

4.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้าน

- 1) เก็บข้อมูลจากการสังเกต
- 2) เก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
- 3) เก็บข้อมูลจากการประชุมของชาวบ้านและคณะกรรมการ

4.3 นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีของ “ชีพโมเดล”

4.4 สรุปผลและประเมินโครงการ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 1) ทำให้ทราบและเข้าใจถึงปัญหาของหมู่บ้านหนองตะลุมปึก หมู่ 2 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 2) ได้ตัวชี้วัดคุณภาพและรู้ถึงความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองตะลุมปึก หมู่ 2 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 3) ทำให้คนในหมู่บ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เงินกองทุน
- 4) เพื่อให้ผลสัภาพการบริหารงานจัดการกองทุนหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ยั่งยืน
- 5) ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

คณะกรรมการกองทุน หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองต่าง ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด

กองทุน หมายถึง กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

หมู่บ้าน หมายถึง หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

สมาชิก หมายถึง สมาชิกของกองทุน

ครัวเรือน หมายถึง ครอบครัวตามทะเบียนบ้าน อันประกอบด้วยบิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ธิดาพี่น้อง เป็นต้น อยู่รวมกัน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ระเบียบข้อบังคับที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนบ้านหนองตะลุมปึก ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อเป็นระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเดียวกันกับการบริหารกองทุน เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวความคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผล ในทางวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง

ชาติ พ.ศ. 2544

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองคะดุมบึก
6. การพิจารณาการกู้ยืมสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพป์โมเดล
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

ซึ่งหลักวิชาแต่ละด้านสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและส่งเสริมรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง

ปัญญาของตนเอง

- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชา

สังคม

- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน
- 6) ยกระดับให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1.3 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะ กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวง การคลัง ปลัดกระทรวงเกษตร และ สหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการ สังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับ แต่งตั้งอีกได้ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับตำแหน่งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ใน ตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดควาระตามวาระหนึ่ง หากยัง ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และแผนการคณะรัฐมนตรี

4) กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน

5) อกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์กองทุน

6) อกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และบริหารกองทุน

7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8) อกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจจะมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการ อาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลาบางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วย ก็ได้

10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบน้อยปีละ 1 ครั้ง

11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและ หน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีควบคุม สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะกรรมการอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน

4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน

5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน

6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและการจัดการกองทุน

8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวคือ

1. จะต้องมีการร่วมสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุสิบปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความคิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุก

7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4) (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
- 2) ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
- 3) สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุน ในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและบรรลุดำเนินเป้าหมายและวัตถุประสงค์
- 5) ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด
- 6) จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทราบ

7) รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองตะลุงปึก หมู่ 2 ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

5.1 ที่ตั้ง

หมู่บ้านหนองตะลุงปึก หมู่ 2 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร

5.2 วัตถุประสงค์ในการจัดกองทุนหมู่บ้าน

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
- 2) เพื่อให้บริหารงานเงินกู้แก่สมาชิก

5.3 แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยกองทุน และทรัพย์สิน ดังนี้

- 1) เงินกู้ยืม
- 2) เงินฝากสัจจะหรือเงินบริจาค
- 3) เงินค่าหุ้น

5.4 คุณสมบัติของสมาชิก

1) เป็นผู้พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองตะลุงปึกเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ขึ้นไป ก่อนการจัดตั้งกองทุน

2) ผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลังการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

- 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 6) มีเงินฝากสัจจะหรือเงินถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้า

จำนวน หุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5.5 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้เป็นสมาชิก

3) คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดยชอบธรรม

4) ผู้ที่ประสงค์จะกู้เงินงวดต่อไป ในที่นี้คือ งวดที่ 2, 3, 4 และ ฯลฯ ผู้ที่มีประสงค์จะกู้เงินจะต้องสมัครเป็นสมาชิกก่อนแล้วหนึ่งเดือน

5.6 สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ตาย
- ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้น
- จงใจปิดบังความเป็นจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมาชิก

6. การพิจารณาการกู้ยืมสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) สมาชิกตาม ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาทในกรณีที่ คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ถูกเงินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3) ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข และรายละเอียด ในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุน

ในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4) คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะคือนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุน ไปมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7) ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิก หรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้อย่างใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งหรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

8) ในกรณีที่ผู้กู้ได้เริ่มดำเนินการควบคุมประพฤติในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กุนำเงินไปใช้ในกิจกรรมวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้ในกิจกรรมวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านหนองตะลุงปึก มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

- 1) เป็นผู้พำนัก หรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองตะลุงปึก เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 2) ผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนหมู่บ้านและสนใจเข้าร่วมในกิจกรรม
- 3) พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
- 4) คณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) อดทน เสียสละ และเห็นประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 6) มีเงินฝากสัจจะ หรือเงินถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

7.1 รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชีพฟ์โมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,(บรรณาธิการ),2544 :221-234] ดังนี้

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่วไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

1) ขั้นตอนของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ

2) ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศที่ต้องการ

3) ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการเหล่านี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบของการประเมินแบบซิปป์โมเดล

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยข้อการประชุม เพื่อนำผลไปที่ปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันที่ และมี การประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบซิปป์ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

แบบจำลองซิปป์โมเดลจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทางทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล ดังกล่าวแล้ว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ให้ได้รับอนุมัติกองทุนเสร็จ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนนำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน สิ่งเหล่านี้จะเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการ

บริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผล และการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

ในการวิเคราะห์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ได้มีรูปแบบการประเมินผลดังนี้

1) การประเมินก่อนเริ่มโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับการวางแผนดำเนินโครงการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

2) การประเมินกระบวนการ เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ที่ต้องปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้มี 2 ลักษณะคือการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิเคราะห์ทั้ง 2 ส่วนจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หมายถึง จะวิเคราะห์ด้วยความถี่ ตัวเลข และสถิติ ร้อยละ
 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ หมายถึง เป็นการบรรยายข้อมูลที่เป็นรายละเอียด เรื่องเล่าและคุณลักษณะต่างๆของชุมชน ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวเลข
- การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนและชุมชนเมือง เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับชุมชนได้

9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยหรือแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน

1. รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้ กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

1.1 หลักการของแนวคิดของไทเลอร์แบบดั้งเดิม จำแนกเป็น 4 ประการคือ

- 1) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
- 2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์
- 3) เลือกวิธีที่จะช่วยให้การเรียนในเนื้อหาประสบความสำเร็จ
- 4) ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด

1.2 กรอบแนวคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์ จำแนกออกเป็น 6 ส่วน

คือ

- 1) การประเมินจุดประสงค์
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- 4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ
- 5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
- 6) การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวมและมุ่งเน้นในการประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินความก้าวหน้า

2. รูปแบบการประเมินของครอนบาค

การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยได้นำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้นอกจากการทดสอบ 4 แนวทางคือ

2.1 การศึกษากระบวนการ เป็นการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายวิชา

2.2 การวัดศักยภาพของผู้เรียน เป็นการพิจารณาศักยภาพของผู้เรียนตลอดเวลาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

2.3 การวัดเจตคติ เป็นการเน้นความสำคัญของเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน มีแนวทางการวัดผลได้อย่างหลากหลายวิธี เช่น การจัดแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต

2.4 การติดตามผล เป็นการติดตามผลการทำงาน หรือการให้ผู้เรียนได้ประเมินข้อดีข้อจำกัดของรายวิชาว่า ควรมีการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างไร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ความนำ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านในสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษากรณีเฉพาะ บ้านหนองตะลุงปึก ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีศักยภาพ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจต่อไป โดยมีวิธีการดำเนินงานการประเมินโครงการดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน

รูปแบบในการประเมินใช้รูปแบบการประเมินของ ชิพท์โมเดล ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของ หมู่บ้านและผู้รู้ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของ กระบวนการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของ โครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านเป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของ โครงการ
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลทางผลิตที่เกิดขึ้นจาก กระบวนการบริหารจัดการกองทุน เพื่อช่วยตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

2. ประชากรหรือกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองตะลุงปึก หมู่ที่ 2 ซึ่งจะมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันรวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	11	คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	รวมจำนวนทั้งหมด	222	คน
1) สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	97	คน
2) สมาชิกทั่วไป	จำนวน	125	คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	1416	คน

2.4	ข้าราชการเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	5	คน
2.5	ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส	จำนวน	2	คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

3.1 ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ประกอบไปด้วย 4 หมวดดังนี้

3.1.1 ตัวชี้วัดบริบท

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1) บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ป่าไม้ แหล่งน้ำ ด้านศิลปและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.1) ความยากจนของประเทศ

1.2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

1.3) ภาวะการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

1.4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1.5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประเทศ

2) บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกิน ของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวชี้วัดอื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือภายในท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปรตาม บร.1 ดังนี้

2.1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

2.2) สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

2.3) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน

3.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาหมู่บ้าน

2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3) การประชาสัมพันธ์

4) เงินกองทุน 1 ล้านบาท

บ้าน

5) การเตรียมความพร้อมสร้างความสำเร็จแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- 2) การรับสมัครสมาชิก
- 3) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
- 4) การคัดเลือกผู้กู้
- 5) การรับชำระหนี้

3.1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) จำนวนผู้ได้กู้เงิน
- 2) ยอดเงินที่ให้กู้
- 3) การใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์
- 4) จำนวนผู้ชำระหนี้คืนตามกำหนด
- 5) ยอดเงินที่มีการชำระคืน

3.2 ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

3.2.1 ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 1) ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A
- 2) ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A
- 3) ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

3.2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

3.3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้

3.4) หนี้ภายนอกระบบของผู้กู้

3.5) อาชีพหลักของผู้กู้

3.6) รายได้หลักของครอบครัว

3.7) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

3.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) เงินกู้ที่ได้มา
- 2) เงินอื่น ๆ
- 3) สถานที่ และวัตถุดิบ
- 4) เทคนิควิธีการทำงาน
- 5) กำลังคน

3.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) การทำกิจการถูกวิธี
- 2) การหาตลาดที่ดี
- 3) การหาวัตถุดิบที่ดี
- 4) การทำบัญชี
- 5) การวิเคราะห์ประเมิน

3.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) รายได้เป็นเงิน
- 2) ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
- 3) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- 4) ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง
- 5) ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
- 6) การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

4.1 วิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

- 1) การสังเกตและการบันทึก

การสังเกตและการบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

- 2) การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

- 3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

- 4) การศึกษารายกรณีจากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์การกู้ที่

แตกต่างกัน อาจจะใช้ข้อมูลจากบร.11

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งหมู่บ้าน)
- 3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน)
- 4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน)
- 6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน)
- 7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนคติของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะทำการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 5.1 การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์กับชาวบ้าน โดยตรงและสัมภาษณ์เป็นกลุ่มอาชีพ
- 5.2 จากสังเกต โดยการจัดเวทีชาวบ้านและการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน
- 5.3 การใช้แบบสอบถาม โดยให้ชาวบ้านกรอกข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหมู่บ้านของคุณ
- 5.4 โดยใช้ใบ บร. ต่าง ๆ ดังที่กล่าวข้างต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์ทางสถิติเป็นหลัก

6.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะของภาพรวม

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

ความนำ

จากบทที่ 3 ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินการประเมินโครงการไปแล้วและในบทนี้ที่จะกล่าวถึง การประเมินผลที่ได้จากข้อมูลต่าง ๆ เช่น ผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลการประเมินวิธีทฤษฎีของผู้รู้ และสรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ เป็นต้น ซึ่งจะมีรายละเอียดประกอบดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ในขณะนี้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมยังคงยากจนอยู่ เนื่องจากประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจทำให้เกิดความไม่สมดุลบางอย่าง เช่น ความไม่สมดุลเรื่องของสังคม สิ่งแวดล้อม เพราะมีการมุ่งด้านเศรษฐกิจมากเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับทางด้านสังคม ซึ่งประเด็นที่พบคือ ไม่ยืดหยุ่นพอ ยังไม่มีการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้สามารถป้องกันวิกฤติต่าง ๆ ได้ ทำให้การพัฒนาส่วนใหญ่มาด้วยปริมาณแต่คุณภาพลดน้อยลง

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

เป็นนโยบายที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งด้านการจ้างงาน การสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้จากการส่งออกอุตสาหกรรม (SMEs) เป็นกลไกหลักในการส่งเสริมธุรกิจในทุก ๆ ด้าน ช่วยกระตุ้นการฟื้นตัวของเศรษฐกิจต่อไป รัฐบาลควรจะต้องเร่งขบวนการในการปรับโครงสร้างธุรกิจ การปรับปรุงมาตรฐานบัญชี พร้อม ๆ กับการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศที่เกี่ยวกับสินค้า สินค้าของประเทศนอกจากจะมีผลผลิตลดลงแล้ว ยังมีปัญหาอีกหลาย ๆ ประการ เช่น ปัญหาการแข่งขันในตลาดโลกต้นทุนการผลิตสูง และภาวะตลาดต่างประเทศไม่ขยายตัวเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากการกีดกันทางการค้าในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วจึงทำให้มูลค่าการส่งออกลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมของประเทศจะมีหลายเรื่อง เช่นทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คนและคุณภาพชีวิต

1) เรื่องทรัพยากรสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรม เป็นที่ทราบกันดีว่าพื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลงร้อยละ 53 ในปี 2504 เหลือเพียงร้อยละ 25 หรือน้อยกว่าในปี 2541 จะเห็นได้ว่าป่าไม้มีจำนวนลดน้อยลง เนื่องจากการใช้ทรัพยากรน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพ แต่ปัจจุบันเริ่มดูแลเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

2) คนและคุณภาพชีวิต ปรากฏว่าสุขภาพคนไทยดีขึ้น โดยวัดจากคนมีอายุยืนขึ้น ตัวเลขปี 2507 ชายอายุยืน 54 ปี มาถึงปัจจุบัน 2540 ชายไทยมีอายุประมาณ 70 ปี หญิงในปี 2507 มีอายุยืน 62 ปี อายุยืนกว่าผู้ชาย ส่วนผู้หญิงปี 2540 มีอายุยืน 80 ปี ปัจจุบันนี้คนมีอายุยืนยาวขึ้นซึ่งหมายถึงว่าคนมีสุขภาพดีขึ้น

1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินในขณะนี้ยังคงมีอยู่มาก เนื่องจากคนในประเทศมีการศึกษายังไม่สูงมากนัก ทำให้รายได้ที่มีไม่สูงมากและการนำทรัพยากรในประเทศมาใช้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงก่อให้เกิดมูลค่าการเพิ่มพูนไม่สูงมากนักและในปัจจุบันนี้ยังเน้นการพึ่งพาของต่างชาติอยู่

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

การก่อตั้งเริ่มตั้งแต่ 100 กว่าปีมาแล้ว เดิมพื้นที่บ้านหนองตะลูมปุ๊กเป็นป่าทั้งหมด มีแต่สัตว์ป่ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ช้าง ม้า เต่า กวาง เป็นต้น สัตว์ป่าชอบคุ้ยเขี่ยดินอยู่กับพื้นดิน เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงฤดูฝนฝนที่ตกทำให้ดินชุ่มชื้น เมื่อนาน ๆ เข้าน้ำก็เริ่มเซาะหน้าดินจนเกิดน้ำขัง ทำให้สัตว์ป่าได้มาอาศัยประกอบกับฝนป่าที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงมากจึงเกิดการขยายตัวเป็นหนองน้ำและบริเวณนี้มีต้นไม้มืดหนึ่งต้นเต็มบริเวณนั้น และเรียกต้นไม้ที่ว่าต้นลูมปุ๊ก เมื่อเวลาผ่านไปคนที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองได้มีการอพยพออกมาโดยมีผู้นำ คือ คุณหลวงโสธรออกมากับนายเพ็งและลูกน้องคนอื่น ๆ โดยเดินทางเกวียนออกมาได้สักระยะจึงเจอที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และได้ตั้งหลักปักฐานอยู่ประมาณ 9-10 หลัง ส่วนใหญ่มีอาชีพเลี้ยงช้างจึงต้องหาพื้นที่บริเวณกว้าง จากเคยมีหนองเดียวจึงได้ขยายเพิ่มอยู่อาศัยได้สักระยะหนึ่ง อยากรู้ชื่อเรียกจึงให้คุณหลวงตั้งชื่อให้ เมื่อมองไปรอบ ๆ บริเวณพบว่ามีหนองน้ำกับต้นลูมปุ๊ก จึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านหนองตะลูมปุ๊ก”

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

1) ลักษณะประชากร หมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือน 333 ครัวเรือน มีบ้าน 375 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 1638 คน แบ่งเป็นชาย 809 คน หญิง 829 คน ซึ่งชายคิดเป็นร้อยละ 49.4 หญิง ร้อยละ 50.6 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.2 กลุ่มนักเรียนภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เรียนอยู่ในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 11.77 และมีนักเรียนที่ไปศึกษานอกหมู่บ้านโดยส่วนมากจะศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.10 ดังแสดงในตารางที่ 4.1 และ ตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตาม เพศ อายุ วัย

จำนวนประชากรในหมู่บ้านหนองตะลุงปึก จำแนกออกเป็นช่วงอายุและร้อยละดังต่อไปนี้

ช่วงอายุ	จำนวนประชากร			ร้อยละ
	ทั้งหมด (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	6	3	3	0.37
1 ปี - 2 ปี	39	23	16	2.38
3 ปี - 5 ปี	98	61	37	5.98
6 ปี - 11 ปี	157	74	83	9.58
12 ปี - 14 ปี	73	33	40	4.46
15 ปี - 17 ปี	93	54	39	5.68
18 ปี - 49 ปี	937	458	479	57.2
50 ปี - 59 ปี	111	52	59	6.78
60 ปีขึ้นไป	124	51	73	7.57
รวม	1638	809	829	100

ที่มา : ข้อมูล กชช. 2ถ. (ปี 2544)

ตารางที่ 4.2 : จำนวนนักเรียนในระดับอนุบาล ชั้นประถม และมัธยม

ระดับชั้น	จำนวน (ห้อง)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อนุบาล 1	2	38	5.81
อนุบาล 2	1	35	5.35
ป. 1	2	71	10.86
ป. 2	2	68	10.4
ป. 3	2	67	10.24
ป. 4	2	69	10.55
ป. 5	2	77	11.77
ป. 6	2	65	9.94
ม. 1	2	62	9.48
ม. 2	2	54	8.26
ม. 3	2	48	7.34
รวม	21	654	100

ที่มา : โรงเรียนบ้านหนองตะลุงบึง

สมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 226 คน คือ

ระดับประถมศึกษา 120 คน

ระดับมัธยมศึกษา 80 คน

นักศึกษาผู้ใหญ่ 4 คน

สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 22 คน

2) พื้นที่หมู่บ้านและลักษณะพื้นที่

พื้นที่อาณาเขตทั้งหมดของหมู่บ้านรวมทั้งหมด 2960 ไร่

สิทธิ์ในที่ดินทำกินพื้นที่ทั้งหมด 1010 ไร่

3) ลักษณะภูมิประเทศ

โดยทั่วไปจะเป็นที่ราบ มีความลาดเอียงจากตอนใต้ไปทางตอนเหนือของหมู่บ้านเล็กน้อย โดยมีเนินทางตอนใต้ต่อเนื่องบ้านหนองปลิง

ทิศเหนือ ติดต่อก บ. หนองตะกอก หมู่.1 ต.หนองบัวศาลา บ. หนองสองห้อง หมู่.

4 ต. หัวทะเล อ. เมือง จ. นครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อก บ. หนองปลิง หมู่.3 ต.หนองบัวศาลา อ. เมือง จ. นครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดต่อก บ. หนองตาคง หมู่.8 ต.หนองบัวศาลา อ. เมือง จ. นครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดต่อก บ. พลงน้อย ต. โพธิ์กลาง อ. เมือง จ. นครราชสีมา

4) ระบบสาธารณูปโภค

แหล่งน้ำ

น้ำประปา ประปาหมู่บ้านสร้างโดยหน่วยงานกรมอนามัย ประปาหมู่บ้านสร้างเมื่อ พ.ศ. 2538 ในหมู่บ้านนี้มีทั้งระบบประปาหมู่บ้านและระบบประปาที่ต่อจากหมู่บ้านอื่น โดยมีครัวเรือนที่ใช้น้ำจากระบบประปานี้ตลอดปี จำนวน 176 ครัวเรือนและมีน้ำใช้ในหมู่บ้านนี้มีครัวเรือนที่มิใช้น้ำใช้เพียงพอตลอดปี จำนวน 333 ครัวเรือน

ในหมู่บ้านมีแหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์ได้โดยแบ่งประเภท และคุณภาพน้ำเป็นดังนี้

- 4.1) สระน้ำ สระหนองตะกุ่มักเป็นประเภทสระน้ำ มีคุณภาพเหมาะสมดี
- 4.2) น้ำดื่ม ในหมู่บ้านมี 333 ครัวเรือน ที่มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี
- 4.3) น้ำใช้ ในหมู่บ้านมีครัวเรือนที่มิใช้น้ำใช้เพียงพอตลอดปีจำนวน 333 ครัวเรือน

ไฟฟ้า

ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2524 ปัจจุบันในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ทุกเรือน สำหรับผลกระทบของไฟฟ้าที่มีต่อชุมชน สามารถพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ

ในด้านบวก การมีไฟฟ้าทำให้หมู่บ้านมีความเจริญ มีความสะดวกสบายจากเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น ชาวบ้านมีโอกาสรับรู้ข่าวสารได้ทันเหตุการณ์จากสื่อสารมวลชน ประเภทวิทยุโทรทัศน์ อีกทั้งยังสามารถทำกิจการงานในช่วงกลางคืน เนื่องจากมีแสงสว่างจากไฟฟ้า เช่น ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เป็นต้น

ในด้านลบ เมื่อมีไฟฟ้าใช้ชาวบ้านไม่ได้ใช้ไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่างเพียงอย่างเดียว มักหาเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นมาใช้ภายในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่ทำให้ชาวบ้านเกิดค่านิยมในการบริโภคสินค้าสมัยใหม่อยู่ตลอดเวลา

ถนน

เมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพถนนแบบทางเกวียน เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2504 ระยะทางยาว 28,000 เมตร และเมื่อ พ.ศ. 2511 ได้เป็นถนนลาดยาง ระยะทางยาว 28,000 เมตร ซึ่งเป็นระยะทางทั้งหมดของหมู่บ้าน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

ชาวบ้านหนองตะลุงมีกลุ่มใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ในบริเวณเขตอุตสาหกรรมสุนารีและมีบางส่วนที่ประกอบอาชีพภายในพื้นที่ มีดังนี้

อาชีพเลี้ยงไก่ การเลี้ยงไก่จะสร้างโรงเรือนเป็นล๊อค ๆ โดยเลี้ยงไก่เป็นแถวติดกันเรียงตามกำแพงบ้าน พันธุ์ไก่ที่ได้มาไม่ต้องเสียเงินซื้อ เพราะนำมาจากบ้านญาติที่เลี้ยงกัน บางบ้านเลี้ยงไก่ไว้สำหรับรับประทานเอง แต่บางบ้านก็เลี้ยงไว้เพื่อขาย โรงเรือนสำหรับเลี้ยงไก่ต้องลงทุนสร้างเองซึ่งได้กัจากเงินกองทุนหมู่บ้าน ขนาดของโรงเรือนที่กำหนดไว้ คือ 2.5 เมตร กว้าง 6 เมตรขึ้นไป ไก่ที่เลี้ยงใช้ระยะเวลา 3 เดือนใน 1 ปี เลี้ยงไก่ได้ประมาณ 4 รุ่น การดูแลรักษา มีการหยอดวัคซีน (จุมูก) เมื่อไก่อายุครบ 4 วัน หลังจากนั้นก็ใช้วัคซีนละลายน้ำให้ไก่กิน รายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงไก่ประมาณ 5400 บาทต่อรุ่น

อาชีพทำหัวกอล์ฟ เป็นอุตสาหกรรมรับช่วงต่อจากทางโรงงาน โดยมีข้อตกลงให้กับชาวบ้าน คือ ตะกร้าหัวกอล์ฟที่มีการทำลายที่ยาก จะให้กับชาวบ้านร้อยละ 50 – 60 ถ้าตะกร้าหัวกอล์ฟที่มีผลผลิตไม่ยากให้ร้อยละ 10 – 30 โดยทางโรงงานจะนำหัวกอล์ฟที่สำเร็จรูปไว้แล้วมาส่งให้กับชาวบ้าน พร้อมด้วยอุปกรณ์การทำงาน ซึ่งจะประกอบด้วย ทินเนอร์ พู่กัน กล้องใส่สี ผ้า สี โดยมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

- 1) นำหัวกอล์ฟที่ทำสำเร็จรูปแล้วมาเช็ดให้สะอาดไม่ให้มีฝุ่น (หัวกอล์ฟจะมีตราติดไว้)
- 2) นำทินเนอร์ผสมสีเพื่อให้ได้สีที่ต้องการและไม่ข้นมากจนเกินไป
- 3) ทาสีลงที่ตราหัวกอล์ฟ แล้ววาดลวดลายตามที่ทางโรงงานกำหนดไว้
- 4) เมื่อทาสีแล้วก็นำมาตากให้แห้ง
- 5) นำหัวกอล์ฟที่ทำเสร็จแล้วนับใส่ตะกร้า หลังจากนั้นรอให้ทางโรงงานมารับรายได้ของหัวไม้กอล์ฟโดยจะขึ้นอยู่กับความขยันของแต่ละคนที่ทำ

อาชีพขายของชำ เป็นร้านค้าขนาดเล็กๆในหมู่บ้าน ลักษณะจะเป็นของใช้ทั่วไป เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก แชมพู เหล้า บุหรี่ ฯลฯ ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นคนในหมู่บ้าน เพราะสถานที่อาจจะไกลจากตัวเมือง จึงทำให้คนภายในหมู่บ้านมาซื้อของใช้ รายได้เฉลี่ยที่ได้จากการขายของเฉลี่ยแล้ว 2,000 – 3,000 บาทต่อเดือน

2. ผลการประเมินของโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองตะลุงมีัก แยกเป็นผลการประเมินหน่วยระบบA และ ผลการประเมินหน่วยระบบB มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาหมู่บ้าน จากความเข้าใจของคนในหมู่บ้านเข้าใจว่าเป็นเงินกองทุนที่รัฐบาลให้มาเพื่อให้ชาวบ้านกู้เงิน ไปประกอบธุรกิจ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน

2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระบบการทำงานของคณะกรรมการทำงานไม่เป็นระบบซึ่งทำให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางกองทุนล่าช้า

3) การประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ซึ่งจะมีแค่บางส่วนที่ทราบและอีกบางส่วนไม่ทราบ ทำให้การประชุมไม่บรรลุวัตถุประสงค์

4) เงินกองทุน 1 ล้านบาท หมู่บ้านได้รับเงินกองทุน 1 ล้านบาทโดยทางคณะกรรมการจัดสรรให้กู้เป็นจำนวนเงินเก้าแสนห้าหมื่นบาท ส่วนเงินจำนวนห้าหมื่นบาทที่เหลือทางคณะกรรมการได้จัดสรรไว้เพื่อบรรเทาเหตุการณ์ฉุกเฉิน

5) การเตรียมความพร้อมสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ความพร้อมของคณะกรรมการอยู่ในระดับปานกลาง จากการจัดฝึกอบรมให้ทางคณะกรรมการแล้วแต่ทางคณะกรรมการยังไม่มีความเข้าใจเพียงพอเนื่องจากเวลาในการฝึกอบรมน้อย

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ทางคณะกรรมการได้มีการร่างกฎระเบียบแล้วเสนอให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการพิจารณา ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมทำให้ชาวบ้านได้ทราบการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน

2) การรับสมัครสมาชิก ทางคณะกรรมการให้ผู้ที่ประสงค์ขอกู้มา ยื่นคำร้องแจ้งความประสงค์ก่อนจะพิจารณาให้กู้และค่าธรรมเนียมของสมาชิก ทั้งหมดที่ดำเนินการอยู่เหมาะสมอยู่แล้ว

3) กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน พบว่าทางคณะกรรมการได้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

4) การคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการได้ตั้งเกณฑ์การพิจารณาเหมาะสมอยู่แล้ว เกณฑ์ที่ใช้ให้ผลประโยชน์โดยเฉพาะกับชาวบ้านเท่านั้น

5) การรับชำระหนี้ ทางคณะกรรมการได้มีการแบ่งคณะกรรมการเป็นกลุ่มรับผิดชอบในแต่ละจุด เป็นสิ่งที่ดีง่ายต่อคนในหมู่บ้าน แต่อุปสรรคตรงที่ชาวบ้านไม่สามารถชำระคืนกับทางกองทุนได้

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

- 1) จำนวนผู้ได้กู้เงิน พบว่า คณะกรรมการกองทุนไม่ได้มีการกำหนดจำนวนผู้กู้ในแต่ละครั้ง แต่จะดูที่จำนวนเงินให้กู้มากกว่า
- 2) ยอดเงินที่ให้กู้ พบว่า ทางคณะกรรมการจะนำเงินมาปล่อยกู้เป็นจำนวน 950,000 บาท เพื่อนำเงินไปประกอบอาชีพ
- 3) การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ พบว่า ทางคณะกรรมการได้นำเงินมาใช้ตามวัตถุประสงค์ โดยการจัดสรรจำนวนเงินที่ได้มาให้ชาวบ้านนำไปประกอบอาชีพ
- 4) จำนวนผู้ชำระเงินคืนตามกำหนด การชำระเงินคืนของผู้กู้ในระดับปานกลาง เนื่องจากชาวบ้านที่นำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพบางส่วนยังคงดำเนินการอยู่และอีกบางส่วนได้หยุดการดำเนินงานไปแล้ว ทำให้จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนดไม่ถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้กู้
- 5) ยอดเงินที่มีการชำระคืน ข้อนี้ต่อเนื่องจากข้อ 4 ทำให้ยอดเงินที่ผู้กู้นำมาชำระคืนน้อยมาก

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

- 1) เงินกู้ที่ได้มา นำเงินที่ได้ไปประกอบอาชีพและนำไปใช้ส่วนตัว
- 2) สถานที่และวัตถุดิบ จะอยู่ในบริเวณหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ เช่น พื้นที่ส่วนหนึ่งของบ้าน หรือ พื้นที่ว่างในหมู่บ้าน
- 3) เทคนิควิธีการทำงาน ใช้ความรู้แต่ดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาในสมัยอดีต และได้ไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ
- 4) กำลังคน งานในปัจจุบันหายากและต้องจบการศึกษาสูง ทำให้คนในหมู่บ้านว่างงานมาก

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

- 1) การทำกิจการถูกวิธี ปัจจุบันนี้ในส่วนทางราชการให้การสนับสนุนส่งเสริม จึงทำให้ชาวบ้านมีวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำเนินงาน
- 2) การหาตลาดที่ดี ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ซื้อภายในหมู่บ้าน

3) การหาวัตถุดิบที่ดี ส่วนใหญ่จะซื้อวัตถุดิบในจังหวัดซึ่งสะดวกในการเดินทางและการขนส่ง

4) การทำบัญชี ทำในลักษณะง่าย ๆ เช่น รับเข้า - จ่ายออก

5) การวิเคราะห์ประเมิน ดูจากการดำเนินงานของผู้ที่ว่าการดำเนินงานกิจการดีขึ้นจากเดิมหรือน้อยลงจากเดิม

2.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) รายได้เป็นเงิน จากการดำเนินงานของผู้จะมีกำไรไม่มากในแต่ละเดือน

2) ผู้ที่ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ เงินที่มาจากการกู้ส่วนใหญ่เป็นการซื้อของเข้าร้าน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก หรือ เป็นสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ เช่น เป็ด ไก่ เป็นต้น

3) ผู้ที่มีการพึ่งพาตนเอง นำเงินที่ได้ไปประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว

4) ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืนความเข้มแข็งและศักยภาพขอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้กู้บางส่วนให้ความร่วมมือให้ความช่วยเหลือ แต่บางส่วนไม่ให้ความร่วมมือเลย ทำให้ความร่วมมือ ความสามัคคีและอื่น ๆ ยังอยู่ในระดับปานกลาง

5) การกลับคืนถิ่นของประชาชน ผู้ที่มีเงินทุนในการจะประกอบอาชีพ จึงไม่คิดที่จะหางานทำในท้องถิ่นอื่น

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้อาชีพ ทำหั่วกอล์ฟ, เลี้ยงไก่ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพทำหั่วกอล์ฟ

3.1.1 ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

1) เป็นการแบ่งงานจากทางโรงงานมาสู่ชาวบ้าน ได้มีการกระจายงานทำให้ชาวบ้านมีอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น

2) ได้มีการจ้างงานโดยใช้แรงงานชาวบ้าน เป็นข้อดีเพราะตอนนี้มีคนว่างงานมาก เมื่อทางโครงการมาว่าจ้างก็ทำให้คนในหมู่บ้านมีรายได้ขึ้น

3) มีการส่งหั่วกอล์ฟจากทางโรงงานมาสู่ชาวบ้านซึ่งง่ายต่อคนในหมู่บ้าน เพราะหั่วกอล์ฟส่วนนี้จะต้องทำด้วยเครื่องจักร ทำจากมือคนไม่ได้

4) อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้จากโรงงาน ในแต่ละชิ้นส่วนให้กับทางโรงงานมีคุณภาพดี เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานมาจากโรงงาน เช่น สี พู่กัน เป็นต้น

3.1.2 กระบวนการที่ดี ได้แก่

- 1) ทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายของโรงงาน เนื่องจากทางโรงงานได้ส่งหัวกอล์ฟมาให้คนในหมู่บ้านทำล่วงหน้าก่อน จึงทำให้ส่งของให้ทางโรงงานได้ทันตามเวลา
- 2) มีตลาดรองรับที่ดี เป็นการจ้างงานโดยรับช่วงจากทางโรงงาน คนในหมู่บ้านไม่ต้องหาตลาดเอง
- 3) มีการกำหนดราคาที่ดี ทางโรงงานจะให้ค่าจ้างตามผลผลิตของหัวกอล์ฟ ถ้าผลผลิตขากก็ให้ในราคาที่สูง ถ้าผลผลิตธรรมดาจะให้ตามราคาท้องตลาด
- 4) มีการกำหนดผลผลิตหัวไม้กอล์ฟ ให้ชาวบ้านศึกษาเพื่อทำงานได้ตรงตามที่โรงงานกำหนดไว้

3.1.3 ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่

- 1) ใช้ฝีมือของชาวบ้านโดยตรง งานนี้เป็นงานต้องใช้ความปราณีต ซึ่งเครื่องจักรจะทำได้ไม่ละเอียดเท่ามนุษย์ทำ
- 2) มีแรงงานมากพอในการผลิตสินค้า คนว่างงานสูงจึงทำให้แรงงานเพียงพอต่อความต้องการที่ได้รับมอบหมาย
- 3) ความขยันและทักษะของคนในหมู่บ้าน การจ่ายเงินตามส่วนที่ทำได้เป็นแรงกระตุ้นให้ชาวบ้านรีบทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- 4) อุปกรณ์ที่ได้มาจากโรงงาน โดยตรงและเพียงพอ ทำให้ชิ้นงานที่ได้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของโรงงานที่กำหนด

3.2 อาชีพเลี้ยงไก่

3.2.1 ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- 1) พันธุ์ไก่ที่ได้ได้มาโดยตรงจากญาติ เป็นไก่พันธุ์เนื้อ ไก่ไม่เป็นโรค เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่มีการเลี้ยงดูแลอย่างดี
- 2) สถานที่เลี้ยงไก่ จะเลี้ยงบริเวณริ้วบ้าน
- 3) อาหารไก่ เช่น ข้าวเปลือก ลำข้าว และเศษอาหาร
- 4) แหล่งเงินทุน ได้รับการสนับสนุนจากการกู้เงินของกองทุนของหมู่บ้าน จึงทำให้สามารถประกอบอาชีพได้และเป็นการสนับสนุนจากรัฐบาลด้วย

3.2.2 กระบวนการที่ดี ได้แก่

1) วิธีการเลี้ยงไก่ที่ดี เช่น ต้องเลี้ยงไก่ตามระยะเวลาที่พอเหมาะ 3 เดือน

2) การหาตลาดรองรับที่ดี ส่งตามตลาดในเมืองและเลี้ยงเพื่อกินเอง

3) อาหารที่ใช้เลี้ยงไก่ เช่น หัวอาหารนำมาเลี้ยงไก่

3.2.3 ผลผลิตที่ดีในด้านคุณภาพและปริมาณ ได้แก่

1) มีการดูแลรักษาไก่ โดยการหยดวัคซีนเมื่อไก่อายุครบ 4 วัน หลังจากนั้น ก็จะใช้วัคซีนละลายน้ำให้ไก่กิน

2) มีการเลี้ยงไก่ที่ถูกวิธีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด คนเลี้ยงไก่ใส่ใจในการเลี้ยงเสมอ

3) สถานที่เลี้ยงไก่ต้องสะอาด ปลอดภัยไม่มีโรค

4) การเพิ่มผลผลิตต้องเป็นไปตามธรรมชาติ

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่ากองทุนเงินล้านมีส่วนช่วยอย่างมากที่ทำให้คนในหมู่บ้านมีโอกาสนำเงินทุนนี้ไปก่อร่างสร้างตัว หรือเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพ เช่นอาชีพเลี้ยงไก่ การเกษตรกรรม ซึ่งทำให้คนในหมู่บ้านสามารถยกระดับความเป็นอยู่และสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้าน

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่าความสามารถในการบริหารของคณะกรรมการอยู่ในระดับปานกลาง เพราะการดำเนินงานของคณะกรรมการและประชาชน ไม่มีการสื่อสารที่ดีพอและคณะกรรมการมีประสบการณ์ในการบริหารเกี่ยวกับเงินกองทุนน้อย แต่ทางคณะกรรมการกองทุนยังมีความสามารถดำเนินงานต่อไป

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่าคณะกรรมการและชาวบ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม อาจจะเป็นการสนับสนุนจากทางรัฐบาล หรือผู้ที่มีศึกษาน้อยหันมาเรียนศึกษาผู้ใหญ่มากขึ้นและออกไปศึกษานอกท้องถิ่นกันมากขึ้น

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่าชาวบ้านมีความตื่นตัวพอสมควร หลังจากได้รับเงินจากทางกองทุนแล้ว นำไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้เข้าหมู่บ้าน

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่าความสามารถของชาวบ้านมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ เนื่องจากคนในหมู่บ้านมีการศึกษาสูงกว่าคนในสมัยก่อน และมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบ

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก มีดังนี้

- 1) ทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้
- 2) ช่วยพัฒนาคนในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาตรฐานที่ควรจะเป็น
- 3) ทำให้ลูกหลานไม่ต้องไปประกอบอาชีพต่างถิ่น
- 4) ช่วยสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเพราะได้อยู่กันพร้อมหน้า
- 5) ป้องกันการเกิดปัญหาในสังคม

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) คณะกรรมการมีความรู้ไม่มากเกี่ยวกับกองทุน ทำให้การบริหารงานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร
- 2) คนในหมู่บ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเงินกองทุนไปใช้

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ทางองค์กรเครือข่ายให้ความร่วมมือดีมาก จากที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปขอความร่วมมือในเรื่องของข้อมูลต่างๆ องค์กรที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พัฒนากรจังหวัดนครราชสีมา องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา ผู้ใหญ่บ้านหนองตะลุงปึก คณะกรรมการกองทุนและชาวบ้าน

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด พบว่า ความเข้มแข็งของหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทางหมู่บ้านได้รับเงินกองทุนมาแล้วทางคณะกรรมการจึงปล่อยให้กู้ ผู้กู้บางรายได้นำเงินไปประกอบอาชีพ เช่น เลี้ยงไก่ การเกษตร เป็นต้น แต่ยังมีผู้กู้บางส่วนนำไปใช้ส่วนตัว เช่น ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า และนำไปใช้ชำระหนี้สินต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกันคนในหมู่บ้านจะมาบางส่วนเท่านั้น จึงพิจารณาว่าความเข้มแข็งของหมู่บ้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

4.4.2 ความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามทรรศนะคติของคนในท้องถิ่น พบว่า หมู่บ้านยังมีความเข้มแข็งอยู่ระดับปานกลาง เนื่องจากคนในหมู่บ้านออกไปทำงานนอกหมู่บ้านมากกว่าทำอยู่ในหมู่บ้าน จึงส่งผลให้ความร่วมมือระหว่างคนในหมู่บ้านมีน้อยมาก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองตะลุงปึก สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของหมู่บ้านหนองตะลุงปึก หมู่ 2 ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา จากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปศึกษา พบว่า หมู่บ้านนี้มีพื้นที่ไม่ติดกัน เนื่องจากมีถนนตัดผ่านแยกออกเป็น หนองตะลุงปึกทางทิศตะวันออกและหนองตะลุงปึกทางทิศตะวันตก ทำให้คนในหมู่บ้านนี้มีลักษณะต่างคนต่างอยู่และบริเวณนั้นอยู่ใกล้เขตอุตสาหกรรมทำให้คนส่วนใหญ่ออกไปทำงานนอกพื้นที่ จึงเป็นผลให้สภาพในหมู่บ้านได้รับการเอาใจใส่ของผู้คนน้อยลง ซึ่งปัญหาของหมู่บ้านขณะนี้ คือ บ่อน้ำมีความน่าจะเป็นไปได้ที่จะเกิดน้ำเสียและปัจจุบันนี้เมื่อในหมู่บ้านมีงานหรือกิจกรรมก็มีบางส่วนมาร่วมช่วยกันทำกิจกรรมของหมู่บ้าน

2) เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารงานด้านการจัดการกองทุนหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน กองทุนหมู่บ้านมีการจัดโครงสร้างองค์กรชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่งานเหมาะสมและทางคณะกรรมการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนที่ได้ตั้งไว้ แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องของกฎระเบียบบางข้อ เช่น เรื่องการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับบัญชี ซึ่งทำได้ล่าช้ามากทำให้ข้อมูลที่ส่งกับทางราชการไม่เป็นข้อมูลปัจจุบัน

3) เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน(หมู่บ้านหนองตะลุงปึก) บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด จากการดำเนินงานของคณะกรรมการในการปล่อยกู้ไม่มีปัญหาอะไร จะมีปัญหา คือ การเรียกเก็บเงินคืนจากทางผู้กู้ แต่ขณะนี้ทางคณะกรรมการยังคงติดตามเรียกเก็บเงินคืน ซึ่งจากการเรียกเก็บเงินจะเก็บเงินคืนจะเก็บคืนไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในเรื่องของการจัดทำบัญชีของกองทุน

4) เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง ปัจจัยที่ส่งเสริมในหมู่บ้านบรรลุเป้าหมายของกองทุน คือ ได้นำเงินไปประกอบอาชีพตามนโยบายของรัฐบาลที่ว่าไว้ ทำให้คนในหมู่บ้านมีรายได้ มีอาชีพ การดำรงชีวิตของชาวบ้านสบายขึ้น

5) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย จากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปศึกษาได้มีการรวบรวมข้อมูลพิจารณาหลาย ๆ อย่าง เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ในหมู่บ้านมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการเก็บข้อมูลนี้ใช้วิธีต่าง ๆ

เช่น สังเกต สัมภาษณ์ ตอบแบบสอบถาม พบว่าคนในหมู่บ้านมีความสามัคคีและมีความช่วยเหลือกันเป็นส่วนใหญ่

6) เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้าน จากการสำรวจ พบว่า คนในหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง เนื่องจากคนในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ และสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้

2. วิธีดำเนินการ

- 1) ศึกษาถึงศักยภาพกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านหนองตะลุงปึก
 - 1.1) โครงการเงินล้าน
 - 1.2) การบริหารของคณะกรรมการ
 - 1.3) โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- 2) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเงินกองทุน
 - 2.1) เก็บข้อมูลจากการสังเกต
 - 2.2) เก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
 - 2.3) เก็บข้อมูลจากการประชุมของชาวบ้านและคณะกรรมการ
- 3) นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีของ "ชีพพีโมเดล"
- 4) สรุปผลและประเมินโครงการ

3. ผลการดำเนินการ

- 1) จากการที่รัฐบาลมีนโยบายนำเงินกองทุนมาพัฒนาหมู่บ้าน มีความสำเร็จดี คณะกรรมการและชาวบ้านให้ความร่วมมือเกี่ยวกับโครงการนี้ดี
- 2) การประเมินทำให้ทราบว่าคณะกรรมการและชาวบ้าน ให้ความสำคัญของโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) ทางคณะกรรมการได้ดำเนินการตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งไว้
- 4) เมื่อมีผู้มาขอกู้เงิน ทางคณะกรรมการได้พิจารณาตามระเบียบกองทุนและวัตถุประสงค์ของผู้กู้
- 5) ผู้กู้เงิน ได้ปฏิบัติตามระเบียบกองทุนที่กำหนดไว้
- 6) การชำระเงินคืนของผู้กู้ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญที่จะชำระคืนตามกำหนด จะมีเพียงบางส่วนที่ไม่ชำระเงินกองทุนคืน

4. อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองตะลุงปึก บรรลุ 6 ข้อได้แก่

- 1) จากปัญหาในหมู่บ้าน เช่น ปัญหาของน้ำที่กำลังจะเสื่อมทางชาวบ้านได้ทำเรื่องร้องเรียนกับทางองค์กรบริการส่วนตำบล และพัฒนากรได้เข้ามาช่วยแก้ปัญหาในส่วนนี้แล้ว
- 2) ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความชัดเจนในการจัดโครงการบริหารขององค์กร มีการแบ่งหน้าที่งานเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันยังติดตามดำเนินการจัดการกองทุนอยู่เสมอ และได้เข้าฝึกอบรมที่ทางรัฐบาลจัดให้เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงาน
- 3) ขณะนี้ทางคณะกรรมการได้มีการแบ่งเจ้าหน้าที่เป็นจุด ๆ ในการเรียกเก็บเงินคืน เพื่อให้เก็บเงินได้ครบ ซึ่งส่วนนี้ส่งผลให้การทำบัญชีทำเสร็จได้เร็วขึ้น
- 4) คนในหมู่บ้านมีการร่วมตัวในการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านมากขึ้น เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ค้าขาย เป็นต้น
- 5) ตัวชี้วัดทำให้ทราบว่าภายในหมู่บ้านยังมีศักยภาพและความเข้มแข็งอยู่ จึงทำให้หมู่บ้านนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 6) คนในหมู่บ้านมีความเข้มแข็งอยู่ จึงทำให้คนในหมู่บ้านสามารถที่จะเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

5. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

จากการศึกษาตามแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านมีดังนี้

- 1) สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคีกันปานกลาง เพราะได้มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ในการดำเนินเงินกองทุน
- 2) สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ปานกลาง เพราะมีประชาชนบางส่วนไม่เป็นกลาง
- 3) ชุมชนมีการยกย่องคนทำความดีปานกลาง เพราะมีประชาชนในหมู่บ้านบางส่วนที่มีความรู้สูง แต่บางครั้งอาจจะนำความรู้ที่ได้มานั้นใช้ในทางผิด ส่วนบุคคลที่ทำความดีที่ในหมู่บ้านจะมีการขึ้นป้ายภายในหมู่บ้านสำหรับบุคคลที่ซื่อสัตย์
- 4) สมาชิกในชุมชนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันปานกลางเพราะพื้นที่ในหมู่บ้านที่ผู้ทำสารนิพนธ์รับผิดชอบมี 2 ฝั่งของถนนจึงทำให้การรวมตัวของประชาชนในหมู่บ้านรวมตัวกันยาก เพราะ ต่าง คน ต่างอยู่
- 5) สมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิม เพราะประชาชนในหมู่บ้านมีการส่งเสริม สนับสนุน เพิ่มพูนความรู้ คนในหมู่บ้านจึงไปศึกษาต่อออกนอกพื้นที่

6) สมาชิกในชุมชนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้เท่าเดิม คือมีความรู้เพิ่มจากเดิมแต่ความสามารถในการเลี้ยงครอบครัวยังคงเท่าเดิม เพราะครอบครัวก็มีการขยายเพิ่มขึ้นจากเดิมเช่นกัน

7) ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันเท่า เพราะไม่ว่าการประกอบอาชีพหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นก็ไม่ส่งผลต่อครอบครัวในหมู่บ้าน

8) ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนยังเท่าเดิม เพราะว่าประชาชนในหมู่บ้านไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นการรวมตัวกันในการจัดตั้งองค์กรไม่ว่าหน่วยงานยังคงเท่าเดิม (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

6. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

1.1) คณะกรรมการควรมีระยะเวลาในการดำเนินการมากกว่านี้ เนื่องจากเมื่อหมดวาระ ทางคณะกรรมการชุดใหม่จะดำเนินงานได้ไม่ต่อเนื่อง

1.2) ระเบียบเกี่ยวกับหลักประกันเงินกู้ ควรจะมีหลักทรัพย์มาเป็นหลักประกันในการขอกู้ด้วย

1.3) ควรยืดระยะเวลาการชำระเงินกู้ยาวนานขึ้นและเหมาะสมกับสถานะปัจจุบัน

2) ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

2.1) ในการรับชำระเงิน ทางคณะกรรมการควรกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่แน่นอน เพื่อให้ผู้มาชำระเงินได้สะดวกขึ้น

2.2) ควรมีการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะๆ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเข้าตรวจสอบ

2.3) ในการบริหารงานควรมีการติดตามการทำงานอย่างจริงจังและเคร่งครัด ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์มากน้อยแค่ไหน

3) ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

3.1) ควรมีการส่งเสริมให้มีการเพาะพันธ์สัตว์น้ำ เนื่องจากมีแหล่งน้ำอยู่ภายในหมู่บ้าน เช่น เลี้ยงปลา เลี้ยงเต่า เป็นต้น

3.2) ควรจะนำเงินกองทุนมาจัดตั้งเป็นสหกรณ์ภายในหมู่บ้าน

- 4) ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติม
- 4.1) ควรมีการศึกษาอย่างจริงจังถึงการนำเงินกองทุนไปใช้ประโยชน์
 - 4.2) บัณฑิตกองทุนควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบบัญชีของเงินกองทุน

บรรณานุกรม

คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ. (2544). แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านปี 2544.

(กชช.2ค.ผนวก จปฐ บ้านหนองตะลุมพุก หมู่ 2 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา),กรุงเทพฯ:เพิ่มเสริมกิจการพิมพ์.

รายงานพิเศษ : เอส เอ็น อี วันนี้ตัวชี้วัดเศรษฐกิจไทย. (2535). ข่าวสด. 23 พฤษภาคม 2543,
หน้า 6.

วิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจไทย. (2536). ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทัศน์ ค้านศรีบูรณ์. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs). ธุรกิจ.
10 สิงหาคม 2544, หน้า 6-8.

สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม.(2544). เศรษฐกิจพอเพียง: พื้นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. นนทบุรี: บริษัท
เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์จำกัด.

สำนักมาตรฐานการศึกษา,สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ห้าง
หุ้นส่วนจำกัด ทิศนันทองการพิมพ์.

สำนักมาตรฐานการศึกษา,สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2545). ชุดวิชาวิจัยชุมชน.นนทบุรี: บริษัท
เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักจำกัด.

สำนักมาตรฐานการศึกษา,สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2545). ชุดวิชาสารนิพนธ์. นนทบุรี: บริษัท
เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักจำกัด.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี